

ANALIZA CHELTUIELILOR PENTRU AGRICULTURĂ ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Marcel CHISTRUGA, dr., IEFS

Recenzent: Lilia ROTARU, dr., USM

Articolul prezintă o analiză a cheltuielilor agricole în RM, inclusiv subvenții și alte cheltuieli bugetare. Acesta se concentrează pe probleme de optimizare a cheltuielilor bugetare curente și recomandări pentru factorii de decizie politică. Unele dintre subvenții distorsionează activitatea economică și denaturează eficiența piețelor în RM, din care motiv este necesară o examinare aprofundată acestora.

Cuvinte cheie: cheltuieli bugetare, subvenții, optimizarea cheltuielilor agricole.

Sistemul de subvenții actual în agricultură nu contribuie pe deplin la principalele priorități ale MTBF 2012-2014¹. Era 60% din totalul subvențiilor sunt orientate spre susținerea producției și, prin urmare, sunt costisitor distorsionate din punct de vedere economic și fiscal. Cea mai mare parte a subvențiilor plătite sunt orientate în scopuri de producție.

Accesul la subvenții este strict limitat pentru un număr relativ mic de întreprinderi agricole.

Capacitate limitată de absorbție și de programare duce la acumularea datoriilor producătorilor agricoli.

Structura administrativă este încărcată din cauza numărului mare de programe cu un număr foarte limitat de beneficiari.

Se mizează pe contribuția statului prin intermediul plăților sociale societăților comerciale din sectorul agricol în loc de stimulare de auto-suficiență a persoanelor fizice.

Există o posibilitate de suprapunere între Fondul pentru Dezvoltare Regională și activitățile Agenției de Plăți și Intervenții în Agricultură (AIPA).

Bugetul agricol și subvențiile directe curente

Cheltuielile totale din bugetul național, alocate pentru MAIA în anul 2010, au constituit 989 milioane lei sau era 5% din totalul cheltuielilor bugetare². Scăzând cheltuielile pentru educație și cele ale unităților administrativ-teritoriale, și adăugând programul național de dezvoltare a sectorul forestier și programul de management al apei, ajungem la sumă totală de 889 milioane lei (4,5% din totalul cheltuielilor bugetare), alocată pentru sectorul agricol (din care 400 de milioane sub formă de subvenții și 220 milioane-din surse externe).

În Legea bugetului pentru 2011 este preconizată o sumă totală a cheltuielilor din partea guvernului central în mărime de 819 milioane lei pentru agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor sau 4% din totalul cheltuielilor. Conform Legii bugetului pentru anul 2011, această sumă este structurată după cum urmează:

ANALYSIS OF AGRICULTURAL EXPENDITURES IN MOLDOVA

Marcel CHISTRUGA, PhD, IEFS

Reviewer: Lilia ROTARU, PhD, USM

Article analyzes agricultural expenditures in Republic of Moldova. Including subsidies and other budget expenditures. it focuses on problems of optimization of current budget expenditures and recommendations for policy makers. Some of the subsidies are distorting economic activity and Moldavian markets a thorough examination is needed.

Keywords: budget expenditures, subsidies, optimization of agricultural expenditures.

Main issues

Current subsidy scheme in agriculture does not fully contribute to the main priorities of the MTBF 2012-2014³. Almost 60% of all subsidies are oriented for production support and therefore are economically distortionary and fiscally expensive. The majority of the subsidies paid are oriented for production purposes.

Access to subsidies is strongly limited to relatively small number of agricultural enterprises.

Limited absorption capacity and poor programming lead to accumulation of liabilities to agricultural producers.

Administrative structure is inflated due to big number of programmes with very limited number of beneficiaries.

State contribution to social payments in agriculture target companies instead of stimulation of self-sufficiency of individuals.

There is a possibility of overlap between the Fund for Regional Development and the activities of the Agency for Interventions and Payments in Agriculture (AIPA).

Agricultural budget and current direct subsidies

Total expenditures of the National Budget in 2010 allocated for MAIA accounted for 989 million lei or almost 5% of Total Budget Expenditures⁴. Subtracting education expenditures and expenditures of the administrative-territorial units and adding Development of the national forestry sector program and Water management program a total sum of 889 million lei (4.5% of Total Budget Expenditures) was allocated for Agricultural Sector (of which 400 million in form of subsidies and 220 million from external sources).

In the Budget Law for 2011 it is envisaged a total amount of expenditures from the central government of 819 million lei for Agriculture, forestry, fishing and water management or 4% of Total Expenditures.

According to The Budget Law for 2011, the same amount is structured as following:

¹ MTBF Public Policy Priorities 2012-2014, <http://www.mf.gov.md>

² Notă: Conform Băncii Mondiale, guvernele țărilor în curs de dezvoltare suportă cheltuieli, în medie, 1 USD pentru 10 USD în valoare netă de producție Agricultură. În Moldova, în 2010, 1 leu cheltuit de către guvern (inclusiv din surse externe) pentru conturile 8.6 lei a producției agricole

³ MTBF Public Policy Priorities 2012-2014, <http://www.mf.gov.md>

⁴Note: According to World Bank, developing country governments are spending, on average, 1 USD for 10 USD in net Agricultural production value. In Moldova, in 2010, 1 leu spent by the government (including from external sources) accounts for 8.6 lei of agricultural production

Alocări bugetare în 2011/ Budget allocations for 2011	mln. lei/ millions lei
Agricultură, gospodăria silvică, gospodăria piscicolă și gospodăria apelor/ Agriculture, forestry, fishing and water management	819
Dezvoltarea agriculturii /Agriculture	471
Dezvoltarea politicilor și managementului în domeniul agriculturii /Development of agricultural policies and management	14,7
Dezvoltarea durabilă a sectoarelor fitotehnie și horticultură /Sustainable development of plant growing and horticulture sectors	333
Reproducerea, creșterea și sănătatea animalelor /Breeding and animal health	12,5
o/w Subsidii /o/w Subsidies	250
Gospodăria silvică /Forest Management	13
Gospodăria apelor /Water Management	21
Activități și servicii în agricultură, neatribuite în alt loc /Activities and services for agriculture unassigned to other place	297
o/w Millennium Challenge Corporation / o/w Millennium Challenge Corporation	91
Organe administrative/ Administrative departments	16

Sursa: Elaborat de autor în baza Legii Bugetului 2011./ Source: Authors calculation based on Budget Law 2011

În anul 2010, AIPA a reglementat 11 măsuri, destinate susținerii producătorii agricoli autohtoni. Un alt program substanțial, rambursarea TVA-ului producătorilor agricoli (Măsura 12, 120 milioane lei, 15% din bugetul pe agricultură), este condus de **Inspectoratul Fiscal de Stat**.

In 2010, the AIPA manipulated 11 measures aimed to support agricultural producers in the country. Another substantial programme, the VAT reimbursement to agricultural producers (Measure 12, 120 million LEI, 15% of the budget on agriculture), is run by the STI.

Tabelul 1/Table 1

**Analiza subsidiilor acordate pentru agricultură/
Analysis of agricultural subsidies**

	Planificat, mii lei/ Planned, th. MDL	Achitat Ianuarie-Mai 2010, mii lei/ Paid January-May 2010, th. MDL	Beneficiari/ Beneficiaries paid	Solicitări, 2010/ Applications, 2010	Datorii 2009/2010, mii lei/ Liabilities 2009/2010, th. MDL
AIPA	280 000,0	157 555,7	468	5 004	-218 657,8
Inspectoratul Fiscal de Stat/ STI	120 000,0	120 000,0	859	-	-

Sursa: Agenția de Intervenție și Plăți în Agricultură/ Source: AIPA

Această măsură, precum și subvențiile pentru rate de împrumut, polițe de asigurare, înlocuirea podgoriilor vechi, achiziționarea de animale de fermă au consumat 520 milioane de lei din bugetul de stat pentru anul 2010.

Din diferite motive, inclusiv orientarea programelor, datoriile de stat neacoperite, sunt transferate pe anii următori, astfel reducând, în general, accesul la subvenții pe viitor. Datoriile neacoperite constituie, aproximativ, 30% din bugetul subvențiilor.

Accesul la subvenții (inclusiv rambursarea TVA) nu este caracterizat de egalitate, în timp ce orientarea este destul de liberă. Un mare număr de programe mici majorează costurile administrative. După cum am menționat mai sus, cadrul

This measure, and subsidies for loan rates, insurance policies, or even replacing old vineyards or acquiring of farm animals consumed 520 million LEI (2010) out of the State Budget.

Due to different reasons including poor targeting of programmes, the liabilities of the state without financial coverage are transferred to following years, generally reducing future access to subsidies. Non-covered liabilities form about 30% of the subsidy budget

The access to subsidies (including VAT refund) is not equal, while the targeting is quite loose. Large number of small programmes pushes up administrative costs. As

¹ <http://apelemoldovei.org/regionaldevelopmentfund.html>

administrativ existent și resursele financiare disponibile nu permit efectuarea plăților a subvențiilor în timp util.

Numărul beneficiarilor de subvenții (~5000) reprezintă mai puțin de 1,5% din numărul total de întreprinderi agricole, (inclusiv 380935 fermieri, în anul 2009). De menționat faptul, că 859 de producători au beneficiat de 120 mln. lei de rambursare a TVA-ului în anul 2010. Cele mai multe subvenții nu sunt disponibile pentru fermierii mici, săraci sau noi creați din Moldova. Distribuția resurselor este efectuată în favoarea marilor agricultori în proporție de 71% din totalul subvențiilor plătite (132 milioane lei). Astfel, majoritatea subvențiilor agricole din Moldova sunt regresive (oferind susținere, în primul rând, celui mai reușit), bazate pe cantități sau suprafață; de aceea distribuția veniturilor este agravată, în loc să fie îmbunătățită.

Rezervele strategice de grâu ale țării presupun asigurarea securității alimentare a statului. În prezent, rezervele de stat constituie 60.000 de tone și sunt utilizate în scopul reducerii volatilității prețurilor grâului de pe piață.

Susțineri sociale, servicii privind ocuparea și subvenții de asigurare a sănătății

Unele dintre măsuri, în alte sectoare, oferă indirect subvenții producătorilor agricoli. Un asemenea exemplu este subvenționarea contribuțiilor la asigurările sociale pentru angajații din sectorul agricol cu 6%, scurgeri de 30-40 milioane lei anual de la bugetul de stat.

Tarifele reduse la polițele de asigurare de sănătate, în mediul rural, sunt menite să sprijine acoperirea cu asigurări de sănătate în zonele rurale problematice (micilor producători agricoli, deținătorilor de patente, lucrătorilor sezonieri etc.).

Fondul pentru Dezvoltare Regională

Priorități și măsuri fundamentale ale procesului de îmbunătățire a infrastructurii regionale. Unu la sută din veniturile bugetare (netransmisibile), alocate pentru dezvoltarea regională prin intermediul fondului, trebuie să fie cheltuite conform priorităților stabilite (drumuri, acces la apă, gestionarea deșeurilor, activități non-agricole în zonele rurale, mediul și mijloace de trai durabile)¹. În anul 2010, prin prisma măsurilor de subvenționare în agricultură au fost observate neacoperiri în cinci proiecte selectate (~50 milioane lei). Una dintre priorități, dezvoltarea structurilor comune de comercializare a producției agricole și integrarea lor în clustere (Măsura 2.3), este direct legată de prioritățile din sectorul agricol pentru 2012-2014.

Aplicarea acestor măsuri, infrastructura fizică și o gamă de servicii în zonele rurale ar trebui să contribuie la creșterea eficienței producției agricole.

Unele facilități subvenționează indirect agricultura. De exemplu, eliminarea subvenției pentru asigurările sociale de 6% sau redirectionarea subvenției pentru toți agenții economici prin reducerea ratei generale a asigurărilor sociale. Redistribuirea a 6% de subvenție poate permite reducerea de până la 0,5% a ratei asigurărilor sociale (23-22,5) pentru toți agenții economici. Programele, active pe piața forței de muncă, ar trebui să ajute oamenii aferent locurilor de muncă subvenționate.

Cercetările comparative din cadrul mai multor țări

menționate înainte, existența setărilor administrative și resursele financiare disponibile nu permit efectuarea plăților a subvențiilor în timp util.

The number of subsidy beneficiaries (~5000) represents less than 1.5% of total number of agricultural enterprises (including 380,935 farmers, 2009). It should be mentioned that 859 producers benefited from 120 million lei of VAT refund in 2010. Most of the subsidies are not even available to Moldova's small, poor or newly created farmers. Distribution of resources is in favour of big farmers accounting for 71% of all subsidies paid (132 million lei). Thus, most of Moldova's agricultural subsidies are also regressive (help the rich first and most), based on quantities or area; they worsen the income distribution instead of improving it.

The strategic wheat reserves of the country are supposed to serve the food security of the country. Presently, the state reserves amount to 60,000 tons and are used to reduce the volatility of prices of wheat on the market.

Related industries

Social welfare, employment services and subsidized health insurance

Some of measures in other sectors indirectly provide subsidies to agricultural producers. One example is the subsidizing of social security contributions for the employees in the agriculture sector by 6%, leaking 30-40 million LEI annually from the State Budget.

Discounted rates on health insurance policies in rural areas are aimed at supporting the coverage with health insurance in problematic rural areas (small agricultural producers, patent holders, seasonal workers, etc).

Fund for Regional Development

Founding priorities and measures envisaged by the fund target improvement of infrastructure in the regions. One per cent budget revenues (non-transferrable), earmarked for regional development through the fund, must be spent in line with set priorities (roads, access to water, waste management, non-agricultural activities in rural areas, environment and sustainable livelihoods)¹. In 2010, no overlap with agricultural subsidy measures was noticed in five selected projects (~50 million lei). One the priorities, developing cooperative marketing structures for agricultural production and integrate them into clusters (measure 2.3), is directly linked to the priorities in the agricultural sector for 2012-2014.

Along the implementation of the measures, the physical infrastructure and range of services in rural areas should contribute to the increase of efficiency in agricultural production.

Abolish the SSC subsidy of 6% or redirect the subsidy to all economic agents by reducing the general SSC rate. Redistribution of 6% subsidy can allow for up to 0.5% reduction of SSC rate (from 23 to 22.5) for all economic agents. Active labor market programmes should assist

¹<http://apelemoldovei.org/regionaldevelopmentfund.html>

privind cheltuielile publice agricole indică faptul, că investițiile în bunuri publice, cum ar fi cercetarea și dezvoltarea, infrastructura rurală și educația, împreună cu crearea unei bune politici de mediu și instituțional, constituie unul din cei mai importanți promotori ai eficienței sectorului agricol. Revizuirea subvențiilor agricole ar trebui să contribuie la acordarea priorităților acestor tipuri de investiții.

Reorientarea cheltuielilor privind rambursarea TVA-ului spre alte politici ar duce la o presiune concurențială, ce ar face sectorul mai eficient. Această măsură ar putea fi compensată cu multe alte forme de sprijin direct. În conformitate cu politica pe termen mediu, măsurile de susținere a competitivității sectorului agricol și a programelor de protecție socială în zonele rurale pot fi finanțate din aceste resurse.

Revizuirea programelor și concentrarea resurselor în măsurile generale de sprijin-infrastructura, stimularea competitivității și a investițiilor care achiziționează produse agricole cu valoare adăugată ridicată (inclusiv curate din punct de vedere ecologic) ar asigura o eficiență mai înaltă de alocare a resurselor (substituirea subvențiilor pentru producție cu subvenții pentru stimularea investițiilor în facilitarea procesului de prelucrare, manipularea și depozitarea produselor agricole, în mașini și echipamente agricole, crearea infrastructurii de piață accesibile, creșterea producției de produse cu valoare adăugată), în conformitate cu CCTM 2012-2014, în prioritățile politicii publice în sectorul agricol. Examinarea aprofundată a acestor sisteme de subvenții ar trebui să fie efectuată de către Ministerul Finanțelor sau alt organism independent. Mai multă trebuie să fie acordată măsurilor, care vizează:

- Subvenții pentru plante multianuale (Măsura 3: nuci, fructe, viță de vie);
- Stimularea achiziționării de animale de reproducție și menținerea fondului genetic (Măsura 8);
- Subvenții pentru utilizatorii produselor de uz fitosanitar (pesticide) și îngrășăminte (minerale) (măsura 11).

Programul I - Dezvoltarea Agriculturii (620 milioane lei pentru anul 2010 și 471 milioane lei-pentru 2011)

Subprogramul 1.2 Dezvoltarea durabilă a sectoarelor de fitotehnie, horticultură și viticultură și crearea condițiilor pentru promovarea produselor de înaltă valoare (331 mil. lei).

Reducerea stocului actual al rezervelor de cereale poate duce la reducerea cheltuielilor curente de stocare și gestionare a capacității excedentare, precum și la venituri one-off, provenite din vânzarea unei părți a stocul excesiv, în valoare de până la 180 milioane lei. Nivelul actual al rezervelor de cereale ale UE este de, aproximativ, 70 kg pe cap de locuitor, în timp ce în Moldova este de 170 kg pe cap de locuitor. Politica rezervelor, în diverse țări ale UE, diferă: în timp ce unele își mențin stocurile asemeni Republicii Moldova (România), altele se abțin de la cheltuieli de întreținere rezervelor și de la intervenții. Acest lucru sugerează posibilitatea unei reduceri constante a rezervelor de cereale din Republica Moldova la nivelul UE, care vor permite redistribuirea a până la 100 de milioane de lei pentru alte cheltuieli. În termen mediu, este recomandabilă explorarea posibilității de a finanța unele dintre activitățile de intervenție pe piața agricolă prin utilizarea resurselor parvenite din UE (tip de finanțare standard în țările membre

people on subsidized jobs.

Studies on cross-country comparisons of public agricultural expenditures indicate that investment in public goods such as research and development, rural infrastructure, and education, along with creating a good policy and institutional environment, are the most important promoters of the efficiency in the agricultural sector. In this regard, review of agricultural subsidies should give priorities contributing to such types of investment.

Redirecting expenditures on VAT reimbursement to other policies would bring more competitive pressure making the sector more efficient. More direct forms of support can be used instead to compensate for the measure. In line with the medium term policy, measures to support competitiveness of the agricultural sector and social protection programmes in rural areas can be funded out of these resources.

Revise the programmes and concentrate resources in general sector support measures – infrastructure, stimulation competitiveness and acquiring investment in high value added agricultural products (including ecologically clean), to ensure better quality of resource allocation (replace subsidies for production by subsidies stimulating investment in facilities for processing, manipulation and storage of agricultural products, in agricultural machinery and equipment, creation of market access infrastructure, growth in the output of value added products), in line with the MTBF 2012-2014 priorities of public policy for the agricultural sector. A thorough examination of these subsidy schemes should be performed by MOF or other independent body. Deeper attention is to be given to measures targeting production:

- Subsidies for multiannual plants (Measure 3: walnut, fruits, vineyards)
- Stimulation of acquiring breeding animals and maintaining the genetic fund (Measure 8)
- Subsidy to users of phytosanitary products (pesticides) and fertilizers (mineral fertilizers) (Measure 11)

Program I - Development of Agriculture (620 million lei for 2010 and 471 million lei for 2011)

Subprogram 1.2 Sustainable developments of plant growing, horticulture and viticulture sectors and creating conditions for promoting high value products (331 million lei).

Reduction of the current stock of grain reserves can bring savings in recurrent expenditure of stocking and managing the excess capacity (and one-off revenue from sale of the excessive stock of up to 180 million LEI). The current level of EU grain reserves is about 70kg per capita, while in Moldova it is 170 kg per capita. Reserves policy in different EU countries differs – while some maintain stocks equal to Moldova (Romania), others refrained from spending on reserve maintenance and interventions. This suggests possible steady reduction of grain reserves in Moldova to the EU levels, which should allow up to 100 million lei freed up for other expenditure. In the medium-term, it might be advisable to explore the possibility to finance some of the intervention

ale UE).

Testarea soiurilor de plante

La acest capitol se presupune revizuirea cheltuielilor pentru activitatea din domeniul dat. Este vorba de specii noi de plante sau de certificarea speciilor existente? În cazul speciilor noi, ar trebui să fie luat în considerație costul-beneficiu abordat.

Suținerea producătorilor agricoli (inclusiv subvențiile)

Toate activitățile privind subvenționarea trebuie să fie revizuite. Există cazuri multiple de beneficiari în aceeași perioadă 2008-2010, în special beneficiari de subvenții de top.

Circa 60% din totalul subvențiilor sunt orientate spre susținerea producției și, prin urmare, sunt costisitor distorsionate din punct de vedere economic și fiscal. Cea mai mare parte a subvențiilor plătite sunt orientate în scopuri de producție.

Pe termen scurt, unele subvenții de producție a entităților, fără a avea acces la piețe, pot fi furnizate, dar trebuie să fie direcționate, monitorizate îndeaproape și evaluate în cadrul limitelor de timp specifice.

Cele mai multe subvenții nu sunt disponibile pentru fermierii mici, săraci sau noi creați din Moldova. Distribuția de resurse este în favoarea marilor agricultori ce constituie 71% din totalul subvențiilor plătite (132 milioane lei). Astfel, majoritatea subvențiilor agricole din Moldova sunt regresive (oferind susținere în primul rând celui mai reușit), bazate pe cantități sau suprafață; distribuția veniturilor este agravată, în loc să fie îmbunătățită.

Măsura 1. Stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile financiare non-bancare (2,8 milioane în anul 2010).

În prezent, această măsură nu este eficientă. Subvențiile pentru această măsură au scăzut dramatic începând cu anul 2003. Stoparea acestei activități este cauzată de numărul mic de beneficiari (93), din care, în majoritate, doar fermele de mari dimensiuni pot beneficia (63 la număr) sau reorganiza procedurile (832 de cereri). Din aceste considerente, ar trebui să fie luată în vizor stimularea creditării și furnizarea serviciilor de consultanță în zonele rurale.

Măsura 2. Stimularea mecanismului de asigurare a riscurilor în agricultură (9,9 milioane în anul 2010).

Se constată suspendarea subvențiilor din cauza numărului mic de beneficiari (122), a preponderenței fermelor de dimensiuni mari, care pot beneficia de subvenții (96), precum și a numărului redus de cereri (232).

Măsura 3. Subvenționarea investițiilor pentru înființarea plantațiilor multianuale (52 milioane în anul 2010).

Moldova a pierdut cota de piață mondială de vin, de aceea este necesară continuarea analizei de evaluare a necesității de subvenționare a podgoriilor. În anul 2010 agricultorii mari au beneficiat, în medie, de 277 mii de lei, în timp ce micii fermieri au ridicat doar 78 mii de lei. Primii cinci beneficiari s-au bucurat de mai mult de 2 milioane din fiecare formă de subvenții.

În anul 2011 nu vor fi alocate resurse bugetare pentru această măsură.

Măsura 4. Subvenționarea investițiilor pentru producerea legumelor pe teren protejat (sere, solarii) (3,9

activități on the agricultural market by utilizing the resources from the EU (which is standard in EU member countries).

In the field of testing the plant varieties

It would make sense to review the expenditures of this activity. Is it new plant species or certification of the existing species? If this species are new then a cost – benefit approach should be considered.

In the field of supporting agricultural producers (includes subsidies).

All the activities regarding subsidizing must be revised. There are multiple cases of same beneficiaries in the period of 2008-2010, especially for top subsidy receivers.

Almost 60 % of all subsidies are oriented for production support and therefore are economically distortionary and fiscally expensive. The majority of the subsidies paid are oriented for production purposes.

In the short term, some production subsidies to entities without access to markets can be provided, but must be targeted, closely monitored and evaluated and within specific time limits.

Most of the subsidies are not even available to Moldova's small, poor or newly created farmers. Distribution of resources is in favour of big farmers accounting for 71% of all subsidies paid (132 million lei). Thus, most of Moldova's agricultural subsidies are also regressive (help the rich first and most), based on quantities or area; they worsen the income distribution instead of improving it.

Measure 1. Stimulation of agricultural producer crediting by commercial banks and non-banking financial institutions (2.8 millions in 2010).

At the moment, this measure is not efficient. Subsidies for this measure decreased dramatically since 2003. Discontinue this activity due to small numbers of beneficiaries (93), mostly just large scale farms can benefit (63) or reorganize the procedures (832 requests). Stimulation of rural banking should be considered and providing consultancy services for rural areas.

Measure 2. Stimulation of the agricultural risk insurance mechanism (9.9 millions in 2010).

Discontinue the subsidy due to small numbers of beneficiaries (122), mostly just large scale farms can benefit (96) and only 232 requests.

Measure 3. Subsidy for foundation of multiannual plantations (52 millions in 2010).

Moldova lost its wine world market shares further analysis is needed for assessment of the necessity of subsidizing vineyards. Large farmers received on average 277 thousand lei, while small farmers received only 78 thousand lei in 2010. Top five beneficiaries received more than 2 million each in form of subsidies.

For 2011 there will be no budget allocations for this measure.

Measure 4. Subsidy for investment in vegetables production on protected land (greenhouses, solariums) (3.9 millions in 2010).

milioane în anul 2010).

Numărul de beneficiari esre redus (61); este o subvenție, relativ, nouă și cea mai mare parte din toate sumele sunt direcționate către fermierii mici.

Măsura 5. Stimularea investițiilor pentru procurarea tehnicii și utilajului agricol precum și a echipamentului de irigare.

Unele subvenții ar trebui să fie revizuite, deoarece în unele cazuri, problema poate consta nu atât în, cât în accesul la acest echipament.

Măsura 6. Susținerea promovării și dezvoltării agriculturii ecologice.

Măsura 7. Stimularea investițiilor în utilizarea și renovarea tehnologică a fermelor zootehnice (2,7 milioane în anul 2010).

Numărul este mic (20). Este logic de revizuit procedurile sau de reorientat spre alt tip de sprijin, de exemplu, recondiționarea de pășuni.

Măsura 8. Stimularea procurării animalelor de prăsilă și menținerea fondului lor genetic (2,2 milioane în anul 2010).

Constatăm suspendarea subvenției din cauza numărului mic de beneficiari (26), a preponderenței fermelor de dimensiuni mari, care pot beneficia de subvenții (19), și a numărului redus-60. Un rol major în această activitate îl poate juca sectorul privat, eliberând resurse pentru alte mijloace.

Măsura 9. Stimularea investițiilor în dezvoltarea infrastructurii postrecoltare și procesare (11,7 milioane în anul 2010).

Trebuie să fie revizuite 92% din totalul subvențiilor, plătite agricultorilor mari în baza acestei măsuri.

Măsura 10. Subvenționarea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor energetice la irigare (9,3 milioane în anul 2010).

Calculul consumului de energie trebuie să fie efectuat foarte subiectiv și extrem de controversat.

Măsura 11. Subvenționarea utilizatorilor produselor de uz fitosanitar (pesticide) și îngrășăminte (minerale) (39 de milioane în anul 2010).

De această măsură beneficiază în proporție de 78% sau 304 din fermele mari, adică 384 beneficiari. Primii cinci beneficiarii au obținut, în medie, 945 mii de lei. Nu există nici o fundamentare economică pentru subvenționarea achiziționării de semințe hibride, deoarece companiile private sunt în măsură să taxeze utilizatorii asupra costului total al producției de semințe și de comercializare. O strategie adecvată pentru intervenția guvernamentală va oferi sprijin pentru dezvoltarea industriei private de semințe și pepiniere de plante.

Subprogramul 1.3 Reproducerea, creșterea și sănătatea animalelor (125 milioane de lei, include Măsura 7 și 8, discutate mai sus). Acest subprogram ar trebui să fie revizuit, întrucât cele mai multe activități ar putea fi realizate de sectorul privat (de ex., cumpărarea resurselor genetice importate, stimularea procesului de creare și modernizare a creșterii animalelor în sectorul agricol, achiziționarea de tehnologie și echipamente pentru reproducere și altele). Trebuie să fie efectuată o analiză cost-beneficiu a laboratoarelor.

Programul II. Securitatea alimentară (10,3 milioane

Few beneficiaries (61), but is relatively a new subsidy and the bulk of all amounts are directed to small farmers.

Measure 5. Stimulation and subsidy to investment in procurement of agricultural machinery and equipment, as well as for irrigation equipment.

Some of the subsidies should be reviewed because in some cases the problem can be in the access to this equipment and not the price.

Measure 7. Stimulation of investment in use and technological renovation of animal farms (2.7 millions in 2010).

Small number of beneficiaries (20). It makes sense to review the procedures or redirect to different type of support, for example reconditioning the pastures.

Measure 8. Stimulation of acquiring breeding animals and maintaining the genetic fund (2.2 millions in 2010).

Discontinue the subsidy due to small numbers of beneficiaries (26), mostly just large scale farms can benefit (19) and only 60 requests. Private sector can play a major role in this activity freeing resources for other means.

Measure 9. Stimulation of investment in post-collection and processing infrastructure (11.7 millions in 2010).

Must be reviewed 92% of subsidies for this measure were paid to big farmers.

Measure 10. Subsidy to agricultural producers to compensate energy expenditures on irrigation (9.3 millions in 2010).

Extremely controversial and very subjective when calculating energy consumption.

Measure 11. Subsidy to users of phytosanitary products (pesticides) and fertilizers (mineral fertilizers) (39 millions in 2010).

This measure serves in proportion of 78% or 304 large farms out of 384 beneficiaries. The top five beneficiaries received on average 945 thousand lei. There is no economic justification for subsidizing the purchase of hybrid seeds since private companies are able to charge users the full cost of seed production and marketing. The appropriate strategies for government intervention will the support for the development of the private seed industry and plant nurseries.

Subprogram 1.3 Reproduction, growth and animal health (125 million lei, includes Measure 8 and 7, discussed above)

This subprogram should be revised; most of the activities can be undertaken by private sector (the purchase of imported genetic resources, stimulation of creation and modernization of farming and livestock breeding, the purchase of technology and equipment for breeding and others). A cost-benefit examination of laboratories must be performed.

Program II Food Safety (10.3 million in 2011)

Food safety expenditures will increase in 2011 by more than 100%. A review of these expenditures must be undertaken especially in case of the Maintenance System of the Animal Identification and Traceability.

pentru 2011). Cheltuielile securității alimentare vor crește în 2011 cu peste 100%. Revizuirea acestor cheltuieli trebuie să fie întreprinsă, mai ales, în cazul sistemului de întreținere, de identificare și trasabilitate a animalelor. Furnizarea spațiului de stocare a pesticidelor inutilizabile acesta este un articol de cheltuieli istoric, pentru desfășurarea căreia, până în 2013, este planificată suma de 10 milioane de lei. Cu referință la acest subiect, ar trebui să fie luate în considerare măsurile de debarasare de aceste depozite.

Programul III. Dezvoltarea sectorului forestier național (13,3 milioane lei). Se preconizează restaurarea a 24.500 ha de păduri, ceea ce constituie era 500 de lei pe ha. Este necesar de efectuat o examinare mai aprofundată asupra modului de distribuire a acestor bani.

Program IV. Gospodărirea apelor (20,9 milioane de lei pentru anul 2011). Ministerul Mediului gestionează aceste alocări. Reglementarea cheltuielilor ar trebui să fie coordonată cu organizațiile internaționale și societățile donatorilor. Cheltuielile ar trebui să fie axate pe sisteme de irigare la scară mică, care necesită costuri mai mici de investiții (comparativ cu sistemele de irigare pe scară mai largă) și au perioade mai scurte de gestație și randament mai mare în productivitate, pe sisteme care să poată oferi agricultorilor un grad mai mare de control asupra apei pentru irigații și să furnizeze mai multe opțiuni pentru diversificarea culturilor.

Concluzii. O serie de activități, efectuate de către Ministerul Agriculturii sau agențiile sale (institute în acest sector), ar putea fi privatizate sau convertite la auto-finanțare durabilă. Ar trebui să fie realizată o revizuire generală în scopul identificării unor asemenea activități și reducerii finanțării de la buget pentru administrarea în sectorul agricol. De asemenea, fuziunea mai multor agenții ar putea contribui la reducerea costurilor administrative. Investiții, efectuate de donatorii de stat și internaționali în sistemele de irigații, ar face sectorul mai competitiv. Ar trebui să fie stabilit un mecanism pentru a face acest sistem de auto-finanțare durabil după finalizarea acestuia, astfel încât să nu fi create costuri suplimentare pentru buget, ci să fie incluse costurile companiilor ce le vor utiliza.

Bugetul de stat ar trebui să sprijine proiectele care vizează diversificarea activităților în zonele rurale, de preferință sub formă de co-finanțare a proiectelor donatoare. Exemplu ar putea fi introducerea de tehnologii pentru producerea de energie din biomasă. Acest lucru va crea mai multe locuri de muncă în zonele rurale și va păstra, de asemenea, venit în zona de producție primară, contribuind la diversificarea economiei locale.

Cercetările comparative din cadrul mai multor țări privind cheltuielile publice agricole indică faptul, că investițiile în bunuri publice, cum ar fi cercetarea și dezvoltarea, infrastructura rurală și educația, împreună cu crearea unei bune politici de mediu și instituțional, constituie unul din cei mai importanți promotori ai eficienței sectorului agricol. De exemplu, în cazul Moldovei serviciile de consultanță agricolă sunt de o importanță deosebită.

Cheltuielile publice ar trebui să abordeze aspecte legate de eforturile de coordonare a pieței în special pe verticala lanțurilor de piață, de exemplu, dezvoltarea relațiilor între fermieri și procesatori, dezvoltarea infrastructurii și a

Providing security deposit of obsolete and unusable pesticides

This is an historic expenditure article, until 2013 it is planned to spend on this activity around 10 million lei. Measures of discarding these deposits should be considered.

Program III Development of the national forestry sector (13.3 million lei)

It is envisaged that 24,500ha of forests will be restored. It means around 500 lei per ha. More information on how this money is spent and a thorough examination of the results should be made.

Program IV Water Management (20.9 million lei for 2011)

The Ministry of Environment administers these allocations. The coordination of expenditures should be coordinated with international organizations and donor community. Expenditures should be focused on small-scale irrigation systems, which require less investment costs compared to the larger-scale irrigation systems, have shorter gestation periods, yield higher productivity, give farmers a greater degree of control over their irrigation water, and provide more options for crop diversification.

Conclusions. A range of activities performed by ministry of agriculture or its agencies/institutes in the sector could either be privatized or be converted to self-sustainable financing. A comprehensive review should be done in order to identify such activities and thus reduce the budget financing for administration in the agricultural sector. Also mergers of several agencies might help to reduce the administrative costs. State and international donors are investing in irrigation systems to make the sector more competitive. A mechanism should be established to make this system financially self-sustainable after its completion, so that it doesn't create further costs for the budget but is internalized in the costs of the companies utilizing it.

State budget should support meaningful projects aimed at diversification of activity in rural areas, preferably in the form of co-financing of donor projects. Example might be the introduction of technology for production of energy from biomass. This creates more employment in rural areas and also keeps the income in the area of primary production, helping to diversify the local economy.

Studies on cross-country comparisons of public agricultural expenditures indicate that investment in public goods such as research and development, rural infrastructure, and education, along with creating a good policy and institutional environment, are the most important promoters of the efficiency in the agricultural sector. For example, in case of Moldova farm advisory services are particularly important.

Public expenditures should address issues related to market coordination efforts especially vertical coordination in market chains. For example development of links between farmers and processors, development of infrastructure and producer organizations.

Some of the resources must be redirected to

organizațiilor de producători. Unele dintre resurse să fie redirecționate către proiecte de infrastructură și de construcție a infrastructurii competitive sociale din zonele rurale. Sistemul de subvenții ar trebui să ia în considerare, de asemenea, impunerea unei planificări financiare mai bune pentru programele de reducere a datoriilor neacoperite și de asigurare a accesului egal la subvenții pentru toate tipurile de întreprinderi agricole. Programul și măsurile, întreprinse de către Fondul pentru Dezvoltare Regională precum, și măsurile agricole privind subvențiile ar trebui să fie corelate pentru a evita suprapunerea eforturilor.

infrastructural projects and building competitive social infrastructure in rural areas.

The subsidy scheme should also consider imposing better financial planning for programmes to reduce unfulfilled liabilities and ensure equal access to subsidies for all types of performing agricultural enterprises.

The programme and measures undertaken by the Fund for Regional Development and agricultural subsidy measures should be correlated to avoid duplication of effort.

Bibliografie/Bibliography

1. Legea Bugetului pentru anul 2011
2. World Bank, Moldova: Opportunities for Accelerated growth, 9 Septembrie 2005
3. www.apia.md
4. www.minfin.md